

Stora Köpinge kyrka

55.4707, 13.9475

Redan under tidigt 1100-tal byggdes en kyrka i sten i Stora Köpinge. Bland annat är västra delen i det som i dag är långhuset från denna tid, och här finns valvmålningar som vi strax ska se närmare på.

Mot slutet av 1100-talet eller början av 1200-talet uppfördes koret och absiden, samtidigt som långhusets östra del breddades kraftigt. Man hade då påbörjat bygget av en större absidkyrka med bredare långhus, men bara östpartiet fullbordades. Delar av fundamentet till det äldre koret påträffades under golvet i samband med en arkeologisk undersökning i slutet av 1960-talet.

Förmodligen fullbordades inte utbyggnaden av kyrkan eftersom handelsplatsen tappade i betydelse då staden Ystad grundlades.

Under en tid i slutet av 1200-talet existerade de båda platserna, det vill säga handelsplatsen och staden Ystad, samtidigt. Möjligen var då Stora Köpinge huvudort för ärkesätet och Ystad var kungamaktens säte.

Under senare delen av 1300-talet blev kor, långhusets kryssvalv liksom absiden dekorerade med målningar av Snårestadmästaren. I absiden hjälmvalv ser vi Gud Fadern på sin tron med den korsfäste sonen i sitt knä - ett motiv som kallas Nådastolen.

Men målningarna i västra delen av långhuset är från 1100-talet. Där kan vi bland annat se Sankt Laurentius med sitt halster, Johannes döparen bärande en bild på Guds lamm och Sankt Nicolaus av Myra som var sjöfararnas skyddshelgon.

På 1800-talet bättrades en hel del av dessa målningar på av lundakonstnären Christian Fredrik Krebs, som även har målat egna motiv i den så kallade nykyrkan, en del som hade tillkommit under 1700-talet.

Även under 18 och 1900-talet skedde flera stora ombyggnader. Bland annat fick tornet 1860 sin kraftiga, gotikinfluerade påbyggnad med hög spira. Och kyrkan orgel av märket Setterqvist och son, som senare ombyggdes 1951 av Frobenius & co flyttades ner till sin nuvarande plats.

Den otroligt rikt utsmyckade altarpopsatsen från 1610 har som tema "Den natt då herren Jesus blev förråd", och är skapad av en anonym mästare som går under namnet Köpingsmästaren, och som anses till och med överträffa några av de annat erkänt skickligaste träsnidarna i Skåne under denna tid; Statius Otto och Jakob Kremberg. Det är uppenbart att Köpingsmästaren varit i Rom och där låtit sig inspireras av renässansmästarna Michelangelo och Rafael. Nederst på predellen, understycket visas Fottagningen. Det vänstra överstycket har ett motiv som föreställer Getsemane och det högra visar tillfångatagande.

I mittfältet ser vi Nattvarden. Speciellt är att Köpingsmästare har låtit göra den bakomvarande absiden och dess utsikt till en del av motivet genom öppna fönster i tavlan.

Predikstolen från 1597 är även den skapad av Köpingsmästaren. Relieferna visar herdarnas tillbedjan, korsfästelsen, uppståndelsen, pingstundret och yttersta domen. Mellan dennas motiv finns karyatider som var och en personifierar viktiga kristna begrepp eller dygder som kärlek, trohet, hopp, klokhet och rättfärdighet.

Dopfunten med fyrkantig cuppa anses vara från kyrkan första byggnadstid på 1100-talet och har ursprungligen haft sin plats i sydvästra hörnet av långhuset. Baldakinen - alltså taket till cuppan var tidigare även lock till dopfunten och är skapad av samme mästare som även skapat baldakinerna över predikstolen och altarpopsatsen. Alla tre bär på en bild på den heliga madonnan.

Bänken på norra sidan av koret var tidigare avses för kvinnor som väntade på "kyrktagning", de väntade med andra ord på kyrkan välsignelse efter att ha fött barn.

Ovanför på väggen ser vi ett epitafium från 1771 över prästmannen Birger Cederberg.

Och inne i sakristian finns en gravhäll som tidigare legat i mittgången. Den är över prästen Sven Rudblom som dog 1729.

Malmkronorna i kyrkan är från 1500 och 1600-talet.

Vid Stora Köpinge kyrka står en runsten, som berättar att "Vrest och Nöck och Kruse reste denna sten efter Abbe en hurtig dreng".

Källor:

Webb: Stora Köpinge församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Häfte: "Stora Köpinge kyrka - Ur dess byggnads och konsthistoria". Bertil Burman.